

Vónandi verða vit lúðurin sum fer at blása múrin umkoll

31 studentar tóku prógv í Miðnámsskúlanum í Suðuroy í farnu viku. Teir eru: Aftasta rað: Magni Hovgaard, Bárður Debes, Andras Nolsøe, Bergur Vinther, Elnar Holm, Sølvi Joensen og Karl Øster. Miðráðið: Jón Eli Nolsøe, Guðlaugur Thorsteinsson, Tórstein Vestergaard, Bárður Debes, Majken Nielsen, Anni-Mia Leo, Bjarna Mortensen, Camilla Eið, Regina Midjord, Harriet Niclassen og Nanna Remmer. Fremsta rað: Britt Mortensen, Valborg Silvurdal, Birita Thomsen, Doris Bjarkhamar, Malan Dahl, Heidi Kjærbaek, Linda Kjærbo, Sóleyð Berg, Tórunn Ósagarð, Anna B. Dahl, Sára Dam, Rannvá Hammer og Margret Norðberg.

– Í 1989 fall jarntjaldid ímillum Eystur og Vestur. Men í Suðuroynni hevur leingi verið ein Jerikomúrur, sum hevur býtt oynna í tvey.

ÁKI BERTHOLDSEN

– Nú er fjáltur komín á okkum, tí nú byrjar eitt nýtt tíðarskeið í lívssøgu okkara. – Spurningar av ymsum slag verða kastaðir í høvdið á okkum. Summir verða svaraðir, aðrir ikki.

Nýklakti studenturin Andras Nolsøe stroyddi um seg við við tankum um framtíðina, um mentan, oljuvinnu, samanhald, javnrættindi ímillum kynini og annað, í røðuni hann helt á pisufundi á Tvøroyri í dýrdarveðrinum friggjakvöldið.

Miðsavningin byrjað

Men fyrst nam hann við ein spurning, sum hevur verið ofta framtíð: Ber tað yvirhøvur til at hava studentaskúla í Suðuroy.

– Ja, tað ber til. Her hava vit 31 nýklaktar pisur, ið hava tikið prógv á Miðnámsskúlanum í Suðuroy. – Í 1993 samtykti umsit-

ingin í Havn, at studentaskúli skuldi vera í Suðuroy. – Í 1994 byrjaðu teir fyrstu flokkarnir, og vit hava nú gingið í trý ár eftir eini nýggjari lóg.

– Vit hava sostatt skrivað søgu. Men onnur eru farin í søguna. Í Suðuroy høvdu vit í nökur ár fleiri miðnámsútbúgvingar at velja ímillum, fiskivinnuskúla, HF og handilsskúla, men tá ið studentaskúlin varð settur á stovn, vórðu tær niðurlagðar.

– Onkur segði herfyri, at vit hava frælsi at velja ímillum fleiri miðnámsútbúgvingar. Jú, tí kunnu saktans.

Tit hava fleiri møguleikar. Vit hava bara ein. Leingi livi miðsavningin, hon er byrjað, segði Andras Nolsøe.

Hvar høvdu vit verið

Andras Nolsøe nevndi, hvussu fjølmiðlar hvønn dag eru á tremur við hábærsligum orðum um føroyska mentan.

– Men hvat er føroysk mentan, spurdi hann. Er tað føroyskur dansur, seyðahald, grindadráp, ella er tað eitt bandasavn í Havn?

– Vanliga siga vit, at okkara mentan ber brá av tí gamla. Men vit mugu spyrja okkum sjálvi, um ikki band-

asavnið verður okkara mentan í framtíðini.

– Tí tað er av alstórum týðningi, at vit varðveita bygðarskúlarnar, ið eru ein fyritreyt fyri yvirhøvur at tosa um bygðarmenning.

Andras Nolsøe segði, at Miðnámsskúlin í Suðuroy hevur líka stóran týðning fyri Suðuroynna, sum bygðarskúlin hevur fyri ta einstøku bygdina.

– Hvat høvdu t.d. hesi 31 ungfólkini um 20 ára aldur verið í dag, um eingin skúli var í Suðuroy, spurdi hann.

Og í sambandi við útbúgvingar nevndi hann, at á hesum øki eru konufólkini

Andras Nolsøe: Ræðandi er at hoyra politikarar tosa um, hvat vit ikki mugu gera, men einki um hvat vit eiga at gera

við yvirlutan og á Miðnámsskúlanum í Suðuroy eru 2/3 av pisunum gentur.

– Men á øðrum økjum, t.d. í politikki, eru konufólk enn ein stórir minniluti. Og tað verður spennandi, um vit fara í 21. öld við valdi og ábyrgd, sum er javntsett ímillum kynini.

Blása um koll

Andras Nolsøe segði, at jarntjaldid ímillum eystur og vestur.

Men í Suðuroynni hava vit leingi havt ein Jerikomúr, sum hevur býtt oynna í tvey.

Hann vónandi, at Miðnámsskúlin kundi verða tann lúðurin, sum blásti múrin um koll. Tí at standa saman hevur altíð havt alstóran týðning, og tað fer enn størri týðning í framtíðini, helt hann.

– Ikki minst hevur samanhald týðning í oljuvinnuni, og tað hevði verið spell um ein fótóltsdystur skuldi avgjört støðuna hjá Suðuroynni í eini komandi oljuvinnu.

Hann helt, at ein komandi oljuvinna kom heilt avgjört at fáa stóran týðning fyri føroyska samfelagið í framtíðini, bæði búskaparliga, mentanarliga og politiskt.

– Í løtuni tykist sum um føroyski búskapurin er á veg upp eftir aftur, og ávaringar eru longu um, at heldur henda gongdin fram, eru vit einaferð afturat á veg ímóti einum ov heitum búskapi.

– Tí eru fólk farin at meta um, hvørji árin ein møgulig oljuvinna fer at hava á búskapin.

Andras Nolsøe segði, at í sambandi við undirvísingina hava studentarnir í Suðuroy tosað við nógvar politikarar um oljuvinnuna.

– Men tað er ræðandi at hoyra teir bara tosa um, hvat vit ikki eiga at gera, og einki um, hvat eigur at verða gjørt, legði hann afturat.

Hann helt ikki, at tað er ov tíðliga at tosa um, hvat møgulig oljuveningur skal brúkast til, tí sum slagorðini hjá miðnámsskúlanum í Suðuroy eru: “Framtíðin kemur ikki av sær sjálvari”.

Hann helt, at tey áttu at hava hetta í huganum, nú framtíðin skal stingast úr í kortið. Og tað er júst tey,

sum koma at mynda framtíðina, sum skal skipast við bæði áráði og skynsemi.

– Men hetta er lættari sagt enn gjørt, tí dagsins ungdomur hevur fingið ein tungan arv at bera: áttati-árin.

– Men vit áttu at havt góðar fortreytir fyri at føtt landið víðari, tí vit hava livi bæði í góðum tíðum og í ringum tíðum, og vónandi hava vit lært okkurt av mistøkunum so at vit í framtíðini kunnu byrgja fyri oyðileggjandi, búskaparligum kreftum.

Hann minti á orðini hjá Martini Joensen skald í yrkingini „Morgum“, um, „at viljin er serkasta svørðið, byrtur á hardasta stál, vónin er hjartasti brandur, lýsir tær veg fram á mál“.

Óloystur spurningur

Andras Nolsøe visti á, at enn sita føroyingar eftir við spurninginum um loysing ella ikki.

– Hetta hevur leingið verið aktuelt, men serliga seinastu árin hevur kjakið um ríkisfelagsskapin av álvara verið framtíðin aftur, og hann helt, at hetta er bara ein av mongum spurningum, sum tey koma at taka støðu til.

– Vit eru tó øll samd um, at neyðugt er at bota um viðurskiftini ímillum Danmark og Føroyar, serliga í sambandi við undirgrundina og ES.

– Vit hava valt ikki at fara upp í ES. Men spurningurin er, um ikki ES trokar seg longur og longur inn á okkum.

Hann nevndi t.d. krøvini til falakvirkini. Samstundis hava vit ikki okkara eigna gjaldoyra, so um Danmørk fer uppi EBS samstarvið, eru vit eisini við.

Hann vildi ikki taka støðu til ES, men nevndi ein høvudsætning hjá samveldinum sum er, at fyri at fáa má ein lata.

– Týðningin av hesum hava vit ásannað mangar ferðir og vit fara at ásannað hann mangar ferðir afturat, segði hann.

Nú vit stevna inn í framtíðina nevndi hann týðningin av, at hvør setir sær síni mál og er hjartskýgdur.

– At grava seg niður í fortíðini tænar einum til lítlan sóma, tí lívið er eittans, segði Andras Nolsøe.

Fitt av fólkið hevði leitað sær á pisufund á Tvøroyri í góðveðrinum friggjakvöldið. Hesir studentarnir hava skrivað søgu, men onnur eru farin í søguna, segði Andras Nolsøe